

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXVIII. Tribunorum plebis consideratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

§.6. Olim curæ cunctis erat, vt opera publica magnifica & supra priuatum modum essent. Omnes ad ea contribuere tenebantur, aliquando excepti senatores, lib. 5. in Cod. Theodof. Curator non se tantum, sed etiam heredem obligabat, imo vt solida fierent, de vitio intra quindecim annos tenebatur, nomen inscribere, non nisi qui suis sumptibus extrueret, vetitum; in publicis ædificiis priuato habitare non permittum. Nouum inchoari non debet nisi vetus absolutum sit. Itaque pecunia ad nouum legata, ad vetus restaurandum adhibere ædilis potest, modo sit operum publicorum.

CAPVT XXVII.

Annonæ præfectos magna cura constituendos.

§.1. **A**nnonæ præfectus primus lectus est L. Minucius, qui Sp. Melium de regno consilia molientem senatui detulit. ita Liu. l. 4. Pompei præfectura omnium fuit potentissima, maius enim imperium in prouinciis habuit, quam illi, qui eas sortito administrabant.

Augustus præfecturam ipse gessit, senex iam Turranium sibi substituit, deinceps ordinarius magistratus fuit; officium illius describit Cassiod. l. 6. Var. 18.

Tui studij, vt sacratissime vrbi prepararetur Annona, vbique redunderet panis copia. Per officinas pistorum, cibosque discursus; pensum & munditiam panis exigit. Carpentum Præfecti vrbis mista glorificatione confendit. Tu illis in spectaculis coniunctissimus inueniris. Si querela panis, vt assolit, conciteretur, tu promissor vrbeatis seditiones ciuitatis momentanea satisfactione dissoluisti. Non immerito Pompeius fertur copia quantitate prouisa vsq; ad rerum peruenisse fastigia. Dignitatis tuæ pistorum iura famulata sunt, quæ per diuersas mundi partes possessione latissima tendebantur. Sicarij quoque reperti tuo deputari videntur examini. Triticeas quidem copias Præfectura prætoriana procurat, Præfectus Annonæ dispensat, panis pondera examinat. Apparitoribus instructus erat, & canonem exigebat per eos, quos ab officio vocabant compulsores. Quantum cura frumentaria populum iuuerit, ostendit bello, quod cum Potfena gestum est, ciuitas. Liu. l. 2. Non vnquam ante tantus terror senatum inuasit: adeo valida res tum Clusina erat, magnamque Porfena nomen. nec hostes modo timebant, sed suosmet ipsi ciues, ne Romana plebs metu percussa, receptis in urbem regibus, vel cum seruitute pacem acciperet. Multa igitur blandimenta plebi per id tempus ab senatu data. annonæ imprimis habita cura, & ad frumentum comparandum missi, alii in Volcos, alii Cumas. Salis quoque vendendi arbitrium, quia impenso pretio venibat, in publicum omni sumptu ademptum priuatis: portorii quoque & tributo plebe liberata, vt diuites conferrent, qui oneri ferendo essent; pauperes satis stipendiis pendere, si liberos educarent. Itaque hac indulgentia patrum, asperis postmodum rebus in obsidione ac fame, adeo concordes ciuitatem tenuit, vt regium nomen non summi magis quam infimi horrent: nec quisquam vnus malis artibus postea tam popularis esset, quam tum bene imperando vniversus senatus fuit.

Neque querelæ crebrius, & murmura, atque adeo seditiones, quam ob frumenti inopiam, Suet. in oct. Sym. l. 2. epist. 6. Marcellin. l. 21. Primum cum alienis messibus Roma suam multitudinem, & inertiam sustentauit, horreum Sicilia erat, accessit Sardinia, Africa, postremo Ægyptus. Græcia, Macedoniaque aliquando in partem venere, cum messes Libycæ fallerent. Victor horrea recenset, & pistrina in hunc modum. In prima regione ad portam Capenam, horrea 13. pistrina 20. In regione secunda ad Calimontium horrea 13. pistrina 12. In tertia regione horrea 18. pistrina 12. In quarta regione horrea 8. pistrina 12. In quinta horrea 23. pistrina 12. In sexta horrea 18. pistrina 20. In nona horrea 22. pistrina 20. In decima horrea 48. pistrina 20. In vndecima horrea 16. pistrina 12. In duodecima horrea 26. pistrina 20. In decima tertia horrea 26. pistrina 20.

strina 20. In decima quarta horrea 22. pistrina 22. Nec dubito plura aliquando fuisse, & notitia Imperii Romani id indicat. Hæc summa horreorum est.

§.2. Horreorum duplex erat structura; alia erant subterranea, vt Vitr. l. 5. c. 9. Fodiuntur & exinaniantur, quam altissime struiles cloacæ, cum tabulis, complentur ea loca carbonibus, deinde insuper sabulo & ambulationes sternuntur, & exæquantur, vt sint siccæ. in his sunt thesauri ciuitatis. Eo enim facile sal importatur, frumenta publice, priuatimque expeditius congeruntur. Apud Philonem, non in hisce speluncis, sed in cœnaculis frumentum acernatur, eorum parietes amurca inungebantur, & solum ipsum. plures fenestras ad Boream habebant, & illis retia præparata.

Horreorum erant non modo curatores, sed præpositi etiam, & comites, magnoque in honore erant; neque enim minoris est dignitatis annonam vrbis seruare, quam ararium.

Comites horreorum.

§.3. Præfectura annonæ à Græcis originem habuit, Athenienses vocant δ'λονύμης, & σπάρτας, Suidas appellat σποφολακας, aitque fuisse quindecim in vrbe, quinq; in Peiræo. Ætoli δ' αργυρίου dicebant, vt est apud Plautum. Nunc principes, qui solidum imperium spectant, magno animo insistant, ne annonæ desit, omnia enim quæ patiuntur, ad magistratus infamiam trahunt subditi. Venetus senatus curâda annonæ plebis amorem redimit, neque enim maiorem annonæ curam facile inuenias. E contrario Turcarum Imperator, cum latissimas habeat, fertilissimasque regiones, quæ olim exera quoque regna cibabant, perpetua fame populum subiectum castigat. Cum enim imperii duritia, & ministrorum rapacitate terram redigat in solitudinem, non nisi ignaue colitur; id enim quod sibi necessarium est, tantum serunt: superflua, aut quæ in vsum reponi solent, aufert Canonicarius, & Satelles.

§.4. Partem annonæ curare honorificum olim habebatur, Magnus panetarius dictus est, seu Præpositus panis, qui pistoros corrigere, pondera examinare, precium tritico ponere consueuerat.

CAPVT XXVIII.

Tribunorum plebis consideratio.

§.1. **T**ribunorum plebis sacrosanctus erat magistratus. Jus conuocandi senatus habuere, impediendi quicquid ob stare commodis plebis iudicabant, præcipua enim eorum potestas erat in obstando, intercedebant enim & vetabant. Temporis deinde successu contentionebus perpetuis ita Tribunorum vires inualuerunt, vt consules in carceres duci iuberent, patriamque sæpe in extremum discrimen conicerent. Hanc ob causam Tribuniciam potestatem Augustus, alijque imperatores continuam retinuerunt, vt imperii annos ex repetita potestate tribunicia numerarent. Quanquam autem magna incommoda, perpetuaque dissidia ex hac Tribunorum & nobilitatis concertatione nascerentur, pertinax tamen populi studium eos semper retinuit ac defendit. quin & leges imperatorie in ciuitatibus defensores constituunt. & nunc quoque in plerisque liberarum urbium versantur, nisi vbi patriciorum potentia sibi cuncta subiecit. Defensorum officium quinquennale fuit, vt apud Romanos censorum.

Tribunorum potestas in impediendo consistens.

Augusti non Tribuni, sed Tribunicia potestatis.

§.2. Potestas eorum varia. Primo, de rebus minoris momenti, & inter tenues iudicabant, vsq; ad solidos quinquaginta. ita Imper. Valent. & Valens Senecæ defensori, Si quis de tenuioribus, ac minusculariis rebus interpellandum te esse crediderit, in minoribus causis, id est, vsque ad quinquaginta solidorum summam, acta iudicialia conficiat, scilicet, vt si quando quis vel debitum iustum, vel seruum, qui per fugam fuerat elapsus, vel quod vltra delegationem dederat, postulat.

Defensores ciuitatum.

Nemo ho-
norem illum
fugere pote-
rat.

Officia de-
fensorum.

Potestas tur-
bandæ ciui-
tatis defen-
soribus au-
fertur.

§.6. Ne tamen more Tribunalium præter officium
sanirent, prospectum fuit. Defensores nihil sibi insolenter,
nihil indebitum vendicantes, nominis sui tantum fungantur of-

Defensores
etiam con-
sensu episco-
rum consti-
tuti.

Defensorib.
sublatis res-
publ. perit.

Syndici.

Aediles ple-
bis.

- Causa de-
- fensorum
- creandorū.

100

per competens officium: nec ipsam ulterius antiquorum nominum habebimus veritate. alii siquidem alia data sunt ab antiquitate nomina significatiua a parte rerum: hoc autem defensorum nomen pure demonstrat antiquitatem aliquos propositi uerebatur, quatenus ex omni eas iniustitia vindicarent liberas. Si quidem: & propter hoc paterna voce, defensores eos vocamus, quatenus eripiant à malis iniustitiam patientes. Nunc autem hoc defensorum nomen valde conculcatum est in multis nostra reip. partibus: Et ita contemptum, ut in iniuria quidem potius quam in qualibet iaceat honestate: siquidem sunt viri quidem obsecrari, decreta vero super eis misericordia magis quam electione cōficiuntur, quibus non est victus & vita sufficiens, isti defensorum emendantes ordinationem, ad hanc accedunt curam: & pro alea quodam lusu, iudicium subiacet voluntariis. Denique, remouet eos quando voluerint, aut nihil, aut paruissimum delinquentes: & alios in illorum prouehunt officium quasi loci seruatores eos defensorum facientes: & hoc in anno frequenter in pluribus hominibus agentes, ut & officiales, & ciuitatum iudices, & harum habitatores, in nouissimo contemptu defensores habeant; Quæ vero aguntur ab eis, ad instar nō actorum sunt. si enim impetrauerint prouinciarum iudices, nequaquam presuntur quadam gesta, monumentorum conficere apud semetipsos per omnia seruientes eis defensores, & illorum nutibus intendentes solis. Si vero quadam cōficiuntur, primum quidem etiam hac veniunt: deinde cum nullum habeant archiuum, in quo gesta apud se reponant, deperit quod cōficiatur, & nequaquam inuenies apud eos plurium temporum poni monumentum ullum penitus: sed ad heredes eorum, aut alias successiones his monumentis agentes, gesta quarunt: & horum quæ quidem inueniuntur nulla fide sunt digna: alia vero etiam pereunt, & in tantum cadunt, ut in similitudine non actorum sint. Nos igitur quoniam de iudicibus bene disposuimus, & maiores potestates eorum in gentibus fecimus, & procul ab eis est inspectio ciuitatum: propterea credimus oportere etiam de defensoribus constitui. sit enim sic congruentia utilis, si iudicum sumant officium, ciuitatum defensores: & prouincia præses videbitur quidem iudex iudicum potius esse, & hoc honestior, præcedentium apparere, quanto enim quilibet præstet melioribus, tanto maior ipse & honestior est.

§. II. Eam ob causam in vtraq; India prudentissime constituti sunt à regibus Hispaniarum defensores, & Patroni Indorum, qui eos à militum, prætorum, præsidumq; rapacitate, & crudelitate tuerentur. Quam in causam Episcopi, & prælati vehementer, & serio incubuerunt.

CAPUT XXIX.

Quæstorum & administratorum ingens cura.

Quæstorum §. I. Quæstorum apud veteres fuere duo genera, varia genera. Urbani, & Prouinciales; Urbani dicti sunt, vel ararij, vel patricij, seu capitales. nos hoc loco, non de criminum quæstoribus, sed de ararijs magistratibus agimus, qui patrimonium Reipub. tractant. Nulla in re maius est periculum, nusquam facilius etiam viris constantibus lapsus. Sapientissime dixit Sapiens. Beatus vir qui inuentus est sine macula, & post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia thesauris. Quis est hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua. Magna pecuniam, magna lucri occasione, longo tempore accipere, expendere, sine culpa suspitione arduum est; non usurpare vnam ex mille artibus prædandi, quæ sunt in promptu animi est integerrimi. Cum ea quæ vel lego facta, vel audio fieri, in nullo genere officiorum plures admitti fraudes, maiores aut frequentiores poenas infligi animaduerto.

§. 2. Quæstura anno vicesimo septimo dabatur, potest dena stipendia. Initia alij ad Romulum, alij ad Tullium Hostilium referunt. Verum initia exigua ut in paupere regno fuisse necesse est. Sibi enim quæ-

stores esse poterant duo illi pastores, cum

Vnuserat fratrum, maxima regna, focus.

Valerius cum ararium constituisset, duos quæstores comitijs curiatis creauit, Sig. l. 2. de antiq. iure ciuium Romanor. Vide 7. l. 1. t. 13. de offic. Quæstoris.

§. 3. Quæstorum officia erant omnia quasi priuata, imperium enim nullum habebant, non utebantur sella curuli, non fascibus & licitoribus, neminem ad dicendam causam citare, neminem prehendere illis licuit, à priuato quolibet in ius vocari poterant. Hoc solum commune cum magistratibus habebant concionem ut conuocare possent Dionys. l. 8.

Curæ quæstorum committebatur ararium, & vectigalia populi Romani, pecuniam publice priuatimque erogabant, in ararium recondebant, in tabulas accepti, & expensi referebant.

Legatos excipiebant, hospitium, & Lautia præbebant, munera commearumq; præstabant, etiam vestimenta, curabantq; ne quid ipsis, comitibusue deesset. Agrotatum etiam curam suscipiebant, & si morerentur, funus publico sumptu faciebant. Senatus consulta etiam conseruabant, sed hoc ad eos munus sero translatus est.

Duo quæstoribus honorifica concessa fuere; Primum quod consuli in bellum ituro signa militaria ex arario depromebant; Alterum quod triumphum petituros oportebat apud Quæstores iureiurando asseruare de hostium occisorum numero, ciuiumq; vere ad senatum esse relatum.

§. 4. Quæstores primum creati sunt ex patricijs, postea communicata plebi potestas. Liui. 4. inigne memorat exemplum populi contemnens tribunos suos, & nobiles eligentis. Dolere hac contumelia accensum omnis tribuni; Ante omnes Pomilius, Antistiusq; Quidnam id rei esset? (inquiunt) non suis beneficiis, non patrum iniurijs, non deniq; usurpandi libidine, cum liceat quod antea non licuerit, si non tribunum militarem, ne quæstorem quidem quenquam ex plebe factum: non valuisse patris pro filio, fratris pro fratre preces, tribunorum plebis, potestatis sacrosanctæ ad auxilium libertatis creatæ.

Postea creati quæstores qui consules in bellum comitarentur, quique necessaria exercitui præbebant. Locutus illi designatus quæstorium dicebatur; apud Liui. l. 10. A tergo castrorum decumana porta factus imperus; itaq; captum quæstorium. Quæstorq; ibi L. Opimius Pansa occisus.

§. 5. Proconsules, & Proprætores suos in prouincijs quæstores habuere. Eas etiam sortiebantur quemadmodum ipsi consules. Licitoribus illi ad maiestatem imperij representandam vsi sunt. Toga etiam prætexta utebantur, ius dicebant, recuperatores dabat, Prætores aliquando imperium illis mandabant; Alioqui proprium illorum munus erat pecuniam ex arario acceptam, stipendia exercitibus, cohorti prætoris, legatis viatica dare. Pecuniam vectigalem exigere, atq; in ararium referre. Non eodem tempore semper eum Proconsulibus & Proprætoribus prouincias adibant. Hinc apparet, quanta abstinentia, quanta integritate quæstores præsertim Prouinciales esse oportuerit, qui cum tanta potestate fortunis sociorum imminebant.

§. 6. Nomen quæstorum postea mutarunt Imperatores, officium enim potestatemq; quæstoris comites sacrarum largitionum tenuerunt. Huic enim cura thesaurorum principalium erat demandata, hæc ratio principi ad liberalitatem exercendam suppetebat. Ex thesauris enim omnes principis liberalitatem expectant, & principem decet opes ad liberalitatem, non ad auariciam tenere. Arcad. & Honor. scribunt Lincinio comiti sacrarum largitionum c. l. 32. Breues etiam quadrimestruos ad officium palatinum nouerint dirigendos, aurumq; exactum ad sacras largitiones, sine ulla dilatione esse mittendū. Habebat ille plures comites per prouincias dispositos, qui pecuniæ conquirendæ præerant. Nam

Y y 3

comites

Officia Quæstorum.

Patricia dignitas fuit.

Consules comitati sunt

Quæstorum in prouincia dignitas

Comes sacrarum largitionum.

Officium comitis sacrarum largitionum.